

מראי מקומות- עבודה זרה ס"ד

של כלאים, אף בכלאים של כותי, ממילא נמשך מזה דמצוה לבטל ולמעט קיומו, והיינו דשרי רוצה בקיומו משום למעוטי תיפלה".

(ד) **שאני התם, דכיון דדעת' לאיגיורי, ודאי בטלה- פי' הריטב"א, "לאו דמבטלי לה קודם מכירה, דא"כ הו"ל למימר להו זילו בטלוה. אלא הכי פירושו, דמסתמא מבטלי לה כי מזבני לה. ואפי' לרבנן דאמרי דמכירתה אינה בטולה, דהתם בנכרי, אבל האי ודאי מבטל לה".** אולם עדיין יש לע', למה א"ל דצריך למוכרה כשהוא עדיין עכו"ם, לימא לי' לבטלה כשהוא עדיין גוי, ולמוכרה אף לאחר שנתגייר. וע' בתוס' שכ' שלא א"ל לשוברה ולבטלה, דא"כ לא יהי' יכול למוכרה ביוקר לעכו"ם. אבל עדיין ק', למה צריך לשוברה, הרי יכול לבטלה בלא שבירה, ושוב למוכרה לעכו"ם לאחר שנתגייר. וע' בתורת חיים שעמד בזה, וכ' דבכה"ג יהי' מראית עין למוכרה לגוי אח"כ, ורק אם שוברה לא יהי' חסרון של מראית עין.

(ה) **והלא רוצה בקיומו שלא יגנובו ושללא יאבדו- ע' ברעק"א שכ' דנראה דקו' הגמ' הוא דוקא על יין נסך קאי, ולא על ע"ז, דכיון דמתחלק לפי שבריה, ואינו רוצה בקיום ע"ז, לא מיקרי רוצה בקיומו של הע"ז לענין גניבה. וכ' שכן מבואר בדברי הרא"ש (ד'), שהביא ראיה מע"ז המתחלק לפי שבריה, דזה חשיב אינו רוצה בקיומה, אלמא דגם למסקנא קאי הכי. אבל העיר דלפי"ז צ"ע על הרמב"ן שהביא הר"ן (לא. בדפי הרי"ף), דאף שומר חנם מיקרי רוצה בקיומו שלא אבד בפשיעה. ולפי הנ"ל לכאור' זה אינו, דכיון דלגבי אונס אינו חשיב רוצה בקיומו, א"כ גם כלפי פשיעה אינו חשיב רוצה בקיומו, וכמו דאמרי' דאם כלפי מתחלק בשבריה חשיב אינו רוצה בקיומו, כן לענין גניבה לא חשיב רוצה בקיומו. אבל סיים דמדברי הר"ן משמע קצת דקו' הגמ' קאי אף על ע"ז המתחלק, ע"ש.**

(א) **ר"ע אומר אף המקיים- פרש"י דאם זרען אחר ובא זה ועשה להן סייג וגדר כדי לקיימן, לוקה. וע' ברש"י במו"ק (ב:) דפי' דרואה כלאים זרוע ואינו מבטלו, ומשמע דעובר אפי' אם אינו עושה כלום, וכן משמע מדברי הריב"ן במכות (כא:) [נמה שלכאור' הוי סתירה בדברי רש"י, כבר כ' כמה אחרונים דרש"י במו"ק אינו מרש"י]. וע' בתוס' במכות (ד:) דהביא פי' זה והק' דהוי לאו שאין בו מעשה, ולכן הוא פי' כרש"י כאן. וע' בבית הלוי (א', ל"ה, ד') מש"כ ליישב קו' תוס'. ובתוס' כאן כ' להוכיח כדברי רש"י כאן, דמייירי במעשה דוקא, שהרי ס"ל לר"ע דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. אבל הביא מדברי הערוך דאכן ס"ל דמייירי בלא מעשה, וס"ל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו.**

(ב) **מדר"י נשמע לר"ע- הק' רעק"א, לפי מש"כ הר"ן בגיטין דהמשחרר עבדו כדי להשלימו לעשרה אינו עובר בלאו דלעולם בהם תעבודו, משום דהאיסור דלעולם בהם תעבודו לא שייך אלא כשעושה לטובת העבד, וכעין איסור דמתנת חנם, וא"כ כשעושה לצורך מצוה, כדי להשלימו לי', לא מקרי בחנם, א"כ איך מדר"י נשמע לר"ע, דהא י"ל מכח מצוה דלמעוטי תיפלה לא מקרי מתנת חנם, אבל לפי ר"ע שפיר י"ל דמ"מ איכא איסור, דמ"מ מקיים כלאים הוא, והניח בצע"ג.**

(ג) **אבל למעוטי תיפלה שפיר דמי- הק' בהג' ראמ"ה, מאי מעוטי תיפלה שייך הכא לעקור הכלאים, הא מותר לקיימו, וכל האיסור הוא הזריעה, ואין כאן חפצא של תיפלה שיש ענין לעוקרו. וע"ש מש"כ לצדד ליישב, אולם הניח בצע"ג (וכן הק' רעק"א). וכן בפרי יצחק (א', ט"ז, ד"ה אולם) הק' דלכאור' אינו דומה להא דנשכר לשבורי יין נסך, דהא אע"פ שהיין נסך של גוי הוא, הא מצוה לבטל עבודת כוכבים ותשמישיה מן העולם, אבל בכלאים של גוי שזרע בשדהו, מ"ט יהי' מצוה למעט את התיפלה. וכ' "ובע"כ נראה דזהו משום דכיון דאסור להיות רוצה בקיומו**

להורידו לבור במקום דליכא איבה, או לגרום לו הריגה כל היכא דנקט שום עילה.

(ח) **אחרים אומרים אלו לא באו לכלל גר תושב, אלא איזהו גר תושב, זה גר אוכל נבלות שקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבלות- כ' הראב"ד** דהיינו משום שמוזהר בכל חייבי כריתות, ולא בחייבי לאוין (ולפי"ז נבלה לאו דוקא). ועוד הביא מ"מ דכוונת הגמ' היינו דקיבל על עצמו כל המצוות ממש חוץ מאיסור נבלות [ומשמע מלשוננו דלפי סברא זה אינו מצווה על כל המצוות, רק דקיבלם ע"ע, משא"כ ללשון ראשון שכ', דמשמע דס"ל דמוזהרים גם על חייבי כריתות]. **וע' בסדר יעקב שתמה ע"ז, איזה סברא הוא זה, לומר דצריך לקבל עליו כל מצוות אלו, הרי אינו מצווה בהם. וכ' דאולי משום דבאמת אסור לנכרי לישב בארצנו, כדכתי' לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי, א"כ ס"ל לאחרים דצריך לקבל כל התורה חוץ מאיסור נבלות (או עכ"פ החייבי כריתות לפי הראב"ד) כדי שלא יחטא ישראל על ידו, והיינו דר"מ וחכמים ס"ל דהעיקר שלא יחטיא אותנו במזיד, וע"כ כל שמקיים ז' מצוות בני נח סגי, ואחרים ס"ל דחוששים שמא נלמוד ממעשיו, ולכן צריך לקבל הכל, וכנ"ל.**

(ט) **למאי הלכתא, לאו דמבטל עבודת כוכבים כעובד כוכבים- תמה התורת חיים, הא י"ל דהוי כעכו"ם לגבי שאר מילי טובא, כגון לקידושין, שאין קידושיו כלום, ולשחיטה, דשחיטתו נבלה כשחיטת עכו"ם, ולעדות, שאין בעדותו כלום, ועוד מילי טובא. ותי' דכל הנך מילי לא איצטריך תנא לאשמעי', דכיון דאיירי בגר תושב שאינו מקיים שוב מצוה בעולם, רק שאינו עובד ע"ז, א"כ פשוט דאין שחיטתו וקידושיו ועדותו כלום. ולכן קאמר הגמ' דלכאו' כוונת הברייתא לומר דיכול לבטל ע"ז כמו עכו"ם, וחדוש הוא, דאף דאינו עובד ע"ז, מ"מ יכול לבטל ע"ז. וע"ז משני הגמ' דמה דאמרי' דכגוי הוא, היינו לענין בטול רשות, דהא אי"ז תלוי בישראל גמור, שהרי אפי' ישראל עובד ע"ז שמחלל שבת בצנעא יכול לבטל רשותו, דהא אית בי' צד יהודית במה שאינו מחלל שבת בפרהסיא, ולכן יכול לבטל רשותו, וא"כ ה"א דה"ה בגר תושב, שהרי אית בי' צד**

(ו) **עבודת כוכבים דפלח מבטיל, דלא פלח לא מבטיל, וכו'-** בביאור ספק הגמ', כ' באור החמה דלכאו' גזה"כ הוא, דישראל אינו מבטל משום דכתי' ושם בסתר, ובפסוק זה הא מיירי בישראל דפלח לע"ז, ומ"מ אינו מבטל, משום דישראל הוא, וא"כ איך שייך לומר דתלוי באם פלח לע"ז או לא, והרי גם עכו"ם שפלח אינו בהיתר, והורגין אותו בב"ד ע"ז, וא"כ מהכ"ת לחלק בין ישראל לגוי בזה, אע"כ גזה"כ הוא, וא"כ לכאו' פשוט שאינו תלוי באם פלח או לא. וע"ש מה שהק' עוד בזה, וכ' דאפשר דכוונת הגמ' בהשאלה הוא דשייך לפרש טעמא דקרא דרק הגוי יכול לבטל, דהיינו משום דבבני ישראל דכתי' בהו אני ד' אלוקיכם הרי במה שיבטל את הע"ז אין בזה התחדשות, דרק כשגוי בא ומכריז שמכיר שאין בע"ז זאת כלום, וכתיב בהם אשר חלק לכל העמים, ופרש"י על פסוק זה דיש לפרשה לאלהות, ולכן צריך הודאה מהם, אבל ישראל שלא חלק לו ואין להם שום קשר אתם, אף שהוא חוטא ועובד, אבל אינו יכול להיות בכללם שהודאתו תשמש לבטול. וא"כ בזה מסתפק הגמ', האם מה שהקפיד התורה על גוים משום זה הוא, וא"כ אפי' אם אינו עובדם נמי, או דלמא לא סגי בהא דנכרי הוא, ודוקא משום דגם עובד ע"ז בפועל הו"ל ביטולו ביטול.

(ז) **איזהו גר תושב וכו'-** בביאור מה נחשב גר תושב, ומה נקרא בן נח, ומה נקרא סתם נכרי, כ' הריטב"א במכות (ט). דגר תושב הוא מי הוא שקיבל על עצמו בב"ד לקיים הז' מצוות, והוא נקרא בז' מצוות בני נח מצווה ועושה, וכי הא אנו מצווין להחיותו, ואין צריך לומר שאסור לגרום לו קטלא (וע' בבאור הלכה [ש"ד, ג'] שכ' לא רק הז' מצוות בלבד, אלא דכל מצוה שקיבל עליו הגר תושב בשעה שקיבל עליו המצוות, הרי הוא מחוייב לקיימו, ואפי' שבת וכדו', והז' מצוות הם הפחות שצריך לקבל). בן נח, הוא מי שלא קיבל המצוות בב"ד אלא דקים לן שמקיימם מעצמו, והוא נדון כמי שאינו מצווה ועושה, ואין אנו מצווין להחיותו, אבל גם אין לנו להורידו בידים ולגרום לו שום קטלא כיון דסכ"ס קיים הז' מצוות. וסתם כותי היינו שאינו זהיר לקיים הז' מצוות, וכי הא מותר

יהודית, שהרי אינו עובד ע"ז, קמ"ל דהרי
הוא כעכו"ם לזה, דהא דוקא מי שמחזיק
בשבת יכול לבטל רשותו לענין שבת, אבל
האי גר תושב, דאין לו שום שייכות לשבת,
אינו יכול לבטל רשותו.